

Beslutningsforslag nr. B 75. Fremsat den 17. februar 1983 af Wilhelm (VS), Steen Folke (VS), Anne Grete Holmsgård (VS), Tinning (VS) og Waldorff (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

vedrørende forbedring af uddannelse og efteruddannelse af personalet på de psykiatriske institutioner

Folketinget opfordrer regeringen til som led i bestræbelser på at forbedre sindslidendes vilkår at fremkomme med planer om forbedring af uddannelse og efteruddannelse af

de personalegrupper, som varetager det daglige arbejde med psykiatriske patienter og plejepatienter.

Bemærkninger til forslaget

Debatten om sindslidendes vilkår har især drejet sig om de formelle regler vedrørende sindslidendes retsstilling. Den side af sagen er også vigtig, og forslagsstillerne har af samme grund bidraget hertil og samtidig med nærværende forslag fremsat andre forslag, som tager fat på retsstillingsspørgsmålet.

I det daglige er psykiatriske patienters vilkår dog nok så stærkt afhængige af klimaet på institutionen. Dette skabes ikke ved regler alene, men *forudsætningerne* for et godt klima er bl.a. tilstrækkelige normeringer og en rimeligt god uddannelse af de implicerede personalegrupper, så de har bedre muligheder for at forstå og acceptere denne særlige gruppe af patienter. Det giver næsten sig selv, at der skal særlige kvalifikationer til for at omgås psykiatriske patienter, dels fordi denne patientgruppe ifølge sagens natur *kan* være vanskelig, dels fordi en fremmedartet adfærd ofte mødes med fordomme, usikkerhed og angst, som ikke findes i forbindelse med andre sygdoms- eller patientkategorier.

Når man taler med sindslidende, der er eller har været indlagt, så er det et tilbagevendende træk, at kritik, forurettelse, angst eller hvad der ellers måtte være af helbredelseshæmmende oplevelser under indlæggelsen altovervejende retter sig mod *plejegruppen*. Det er ikke spor mærkeligt, eftersom det er denne del af personalet, patienterne har mest berøring med, og som har langt den dårligste uddannelse – og dermed formentlig også gennemgående den dårligste forståelse for patienternes adfærd og den laveste motivation – og som samtidig skal gøre det »beskidte arbejde« (fiksering m.v.).

Plejeruddannelsen bestod indtil for nylig (ud over den praktiske oplæring, som ikke indeholdt formaliseret uddannelse) af højst 400 timers teoretisk undervisning, omfattende bl.a. sygepleje, anatomi, fysiologi og andre *almindelige* sygeplejefag. Det var således meget begrænset, hvad der blev plads til af psykologi og psykiatri. Uddannelsen er nu udvidet noget, og det er det almindelige indtryk, at plejere med den nye og større uddannelse

fungerer bedre i forhold til patienterne end mange af de ældre plejere (for slet ikke at tale om de ældste i systemet, som ingen uddannelse fik overhovedet). Man bør derfor gå videre ad den vej. Først og fremmest må der sikres efteruddannelse af den ældre del af plejepersonalet, så den kommer på højde med de nye uddannelseskra. Men dette kan ikke anses for tilstrækkeligt til den meget krævende og mangeartede opgave at være plejer på en psykiatrisk afdeling. Derfor bør man gå videre og gennemføre den 2½-årige plejeruddannelse, som blev udformet i betænkningen fra 1969 (bet. 530), men aldrig gennemført.

Det er næppe forkert at sige, at faglige interesser spillede ind, da 1969-forslaget om plejeruddannelse blev skrinlagt. Sygeplejerskerne fandt, at plejerne dermed ville nærme sig deres kvalifikationsniveau. Denne indvending er ikke uberettiget. Men svaret bør være, at *også sygeplejerskerne skal have forbedret deres uddannelse*, som heller ikke kan anses for tilstrækkelig til opgaverne inden for det psykiatriske sygehusvæsen, sådan som uddannelsen er i dag.

Endelig gælder det for *alle personalegrupper* inden for dette område, at der er behov for længerevarende pauser for at tanke op, hente ny inspiration. Arbejdet på en psykiatrisk afdeling er i ekstraordinær grad belastende. Det kræver et engagement, som ikke kan neutraliseres ved fyraften på samme måde, som hvis det drejede sig om somatiske afdelinger. Det indebærer mange belastende oplevelser som tvangsindlæggelser, fikseringer m.v. Det frembyder ikke hurtige og entydige resultater, men giver mange skuffelser, tilbagefald, suicidenser, som kan virke dybt frustrerende.

I en så belastende arbejdssituation kan personalet meget nemt af ren og skær selvopholdelsesdrift forfalde til hårdhudet rutine eller til en distanceret, »videnskabelig« holdning til patienternes problemer. Derfor er der i højere grad end andre steder behov for længerevarende afbrydelser med et indhold, som er egnet til at modvirke udbrændthed, f.eks. derved at hvert femte år (eller et halvår hvert tredje år) benyttes til efteruddannelse, studierejser, efterundersøgelser, forskning o.lign.

Uddrag af betænkning nr. 530 (1969) om uddannelse af det ikke-sygeplejerskeuddannede plejerspersonale ved statshospitalerne

Kapitel 4

Almindelige overvejelser vedrørende uddannelsen af plejepersonale

Resultatet af udvalgets overvejelser for den fremtidige uddannelse

Det grundlæggende synspunkt i udvalgets overvejelser har været, at behandlingen af psykiatriske patienter er undergået en meget væsentlig ændring inden for de sidste årtier. Medens der tidligere for en stor gruppe af patienternes vedkommende mere var tale om pleje og overvågning, er forholdet nu det, at hver plejeperson skal indtage en direkte behandlende rolle i forhold til patienterne. Der er herved ikke blot tale om at beskæftige patienterne i større udstrækning end tidligere, men også om at indtage en mere aktiv holdning over for patienterne i den korte eller lange periode, hvor de opholder sig på institutionen.

Udvalgets medlemmer er enige om, at der også i fremtiden må bygges på, at de psykiatriske hospitaler har 2 grupper af plejepersonale, nemlig dels en gruppe med sygeplejerskeuddannelse og dels en gruppe med en mere begrænset uddannelse (plejere, plejersker, plejeassistenter), og at formålet med sidstnævnte gruppes uddannelse må være følgende:

1. dels at bibringe eleverne teoretiske kundskaber og praktiske færdigheder, der gør

dem egnede til under lægers og sygeplejerskers vejledning

at deltage i klinisk observation og rapportgivning med henblik på såvel den somatiske som den psykiske tilstand hos patienterne,

at deltage i plejen af patienterne ud fra såvel sygeplejemæssige som hygiejniske og mentalhygiejniske principper og

at deltage i den psykiatriske behandling, herunder specielt gennem aktiv og selvstændig indsats at medvirke til patienternes optræning og aktivering,

2. dels at bibringe eleverne en etisk holdning over for deres gerning, således at det bliver en selvfølgelighed,

at de indadtil på hospitalet udfører deres arbejde ud fra den rette indstilling og forståelse for sindslidende patienters plejemæssige og medmenneskelige behov samtidig med

at de udadtil aktivt medvirker til at udbrede et menneskeligt og forstående syn på patienterne og de institutioner, der tager sig af dem.

Den hidtidige uddannelse her i landet af plejepersonalet giver ikke personalet mulighed for at imødekomme de krav, som man ud fra ovennævnte målsætning og under hensyntagen til den udvikling, der har fundet sted med hensyn til behandlingen af psykisk lidende patienter, må stille til plejepersonalet ved nutidens psykiatriske institutioner.